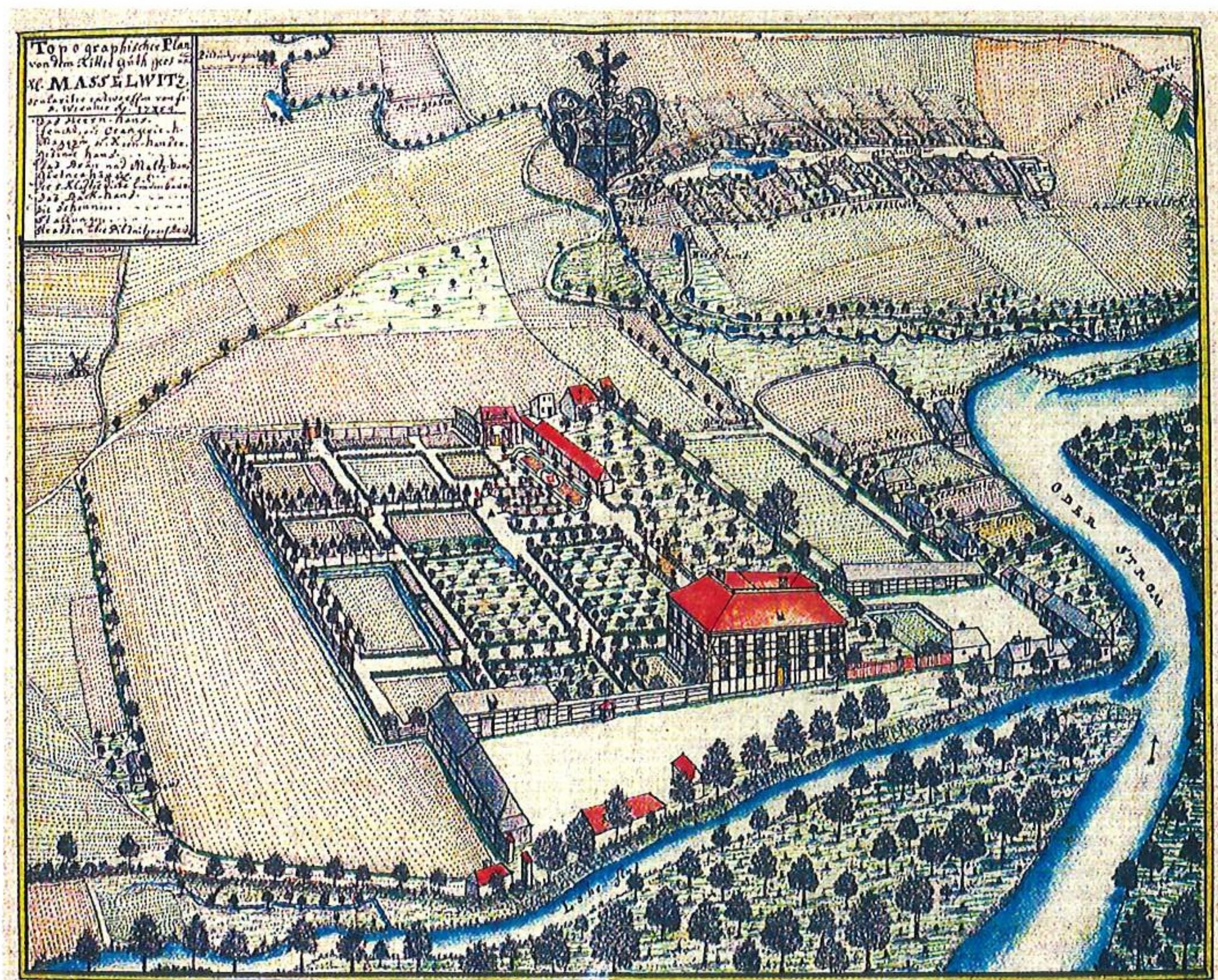

IWONA BIŃKOWSKA I JERZY ILKOSZ

KWERENDA HISTORYCZNA
PARKU PRZYPALACOWEGO
W MAŚLICACH MAŁYCH
(UL. RĘDZIŃSKA)
WE WROCŁAWIU

WROCŁAW 2001

WSTĘP

Tematem kwerendy jest dawny park przypałacowy w Maślicach Małych. Jest to teren w północno-zachodniej części Wrocławia, nieopodal ujścia rzeki Ślęzy do Odry. Od północy interesujący nas obszar ogranicza ul. Ślęzoujście (Riembergerstr.), od wschodu ul. Rędzińską (Ranserner Str.) i od południa ul. Śliwową (Pflaumen Allee), która przed 1945 posiadała charakter wewnętrznej drogi w obrębie majątku ziemskiego. Funkcjonalnie i kompozycyjnie park był związany z zabudowaniami dworskimi, folwarcznymi oraz wiejskim otoczeniem.

Teren ten do ok. 1928 roku był własnością prywatną, później należał do gminy Wrocław. Ze względu na często zmieniających się właścicieli pochodzących w większości z mało znaczących rodzin, poszukiwania archiwaliów, skupiające się na dokumentach rodzinnych były znacznie utrudnione. Po roku 1945 teren dawnego folwarku i parku należał do Ośrodka Opieki Społecznej, ostatnio park został przekazany miastu w celu utworzenia parku publicznego, służącego zarówno okolicznym mieszkańcom, jak i pensjonariuszom ośrodka.

Poszukując materiałów ikonograficznych i źródeł kartograficznych wykorzystano zbiory Państwowego Archiwum we Wrocławiu, Archiwum Budowlanego Miasta Wrocławia, Muzeum Narodowego (Dział Dokumentów), Muzeum Miejskiego (Dział Dziejów Wrocławia) oraz Biblioteki Uniwersyteckiej (Oddział Zbiorów Graficznych, Gabinet Śląsko-Lużycki, Oddział Kartografii).

Najcenniejsze źródła ikonograficzne, dzięki którym znamy wygląd barokowej kompozycji ogrodu w Maślicach, to rysunki Friedricha Bernharda Wenera, z ok. połowy XVIII wieku. Kolejny etap przekształcenia ogrodu ozdobnego w park krajobrazowy znamy dzięki informacjom przekazanym przez Friedricha Gottlieba Endlera w 1808 roku. Niestety, wykonana przez niego grafika, dokumentująca dwór i zabudowania folwarczne, pozwala jedynie domyślać się kompozycji i lokalizacji parku. W tym, że charakter zabudowy majątku nie uległ zmianie aż do 1945 roku, utwierdza nas artykuł Johannes Reichela, opublikowany w „Schlesische Heimat”. Tekst ten omawia podwrocławskie majątki ziemskie w dawnych wsiach, włączonych w XX stuleciu w granice miasta.

Podstawowych informacji na temat terytorialnego zasięgu parku oraz jego rozplanowania dostarczają nam, pochodzące z końca XVIII, XIX i początku XX stulecia, mapy okolic Wrocławia a następnie mapy topograficzne. Ponieważ od 1928 roku Maślice

Małe zostały wchłonięte przez miasto, cennym źródłem informacji są sekcyjne plany Wrocławia, sporządzone w latach późniejszych.

Niestety nie udało się odnaleźć rysunków projektowych ani inwentaryzacyjnych dotyczących zabudowań, parku i ewentualnych budowli ogrodowych na terenie majątku. Teczka zawierająca archiwalne materiały związane z parcelą nr 65 przy ul. Rędzińskiej w znikomym zakresie wiąże się z interesującą nas tematyką.

Również poszukiwania skierowane na „Villa Masselwitz” po wschodniej stronie ul. Rędzińskiej nr 63, która była fragmentem majątku i do roku 1935 służyła za miejsce zamieszkania ostatniego prywatnego właściciela, nie przyniosły pozytywnego skutku.

Nie udało się też ustalić nazwisk ogrodników działających dla kolejnych właścicieli Maślic, pomimo poszukiwań w spisach członków wrocławskich towarzystw ogrodniczych XIX i XX wieku.

MAŚLICE MAŁE I WIELKIE

Pierwsza wzmianka o obu wsiach pochodzi z 1193 roku, gdy były one określone mianem *Maslec*, następne z 1316 - *Masselize*, 1327 – *Maslic*, 1360 – *Mazzlicz* i *Massilwicz*. Od czasów nowożytnych nazwa została określona jako *Groß- i Klein- Masselwitz*. Nazwiska właścicieli Maślic z tego czasu są nam nieznane. Najstarsza wiadomość pochodzi z 2. i 3. ćw. XVI wieku, kiedy majątek należał do przedstawiciela patrycjuszowskiej rodziny wrocławskiej Sebastiana von Uthmann und Schmolz.

Informacji na temat XVIII-wiecznego właściciela obu majątków dostarczył nam Friedrich Bernhard Werner, opisując swoje rysunki, dotyczące wyglądu dworu, folwarku i ogrodu, zamieszczone w pierwszym i czwartym tomie rękopisu *Topographie Silesiae*. Na jednym z rysunków Werner zamieścił datę 1754, a jako właściciela Maślic podał Friedricha Wilhelma von Ohl und Adlerscron.

Właściciele Maślic zmieniali się dość często. Z XVIII wieku pochodzi informacja, że majątek należał do rodziny von Wallenberg, by przed 1795 rokiem stać się własnością rodziny von Böhm. Wiadomości te pochodzą z opisu Śląska sporządzonego przez F Zimmermanna.

OGRÓD BAROKOWY

Trudno obecnie ustalić dla kogo powstało barokowe założenie ogrodowe i kto był jego projektantem. Niewykluczone, że wytyczenie ogrodu wiązało się z budową dworu.

Dzięki trzem rysunkom Friedricha Bernharda Wenera znamy wygląd założenia dworskiego w Maślicach Małych ok. roku 1750. Jego ważną częścią składową był ogród spełniający funkcje ozdobne i gospodarcze. Założenie wypełniało prostokątny obszar, w którego północno-wschodnim narożniku znajdował się dwór o drewnianej konstrukcji ramowo-słupowej. Na północ od niego usytuowane było prostokątne podwórze folwarczne, przez które wjeżdżało się na teren drugiego, trójkątnego podwórza znajdującego się na wschód od dworu. Ogród, podzielony regularnie na prostokątne kwatery oddzielony był od części folwarcznej.

Założenie w Maślicach należało do skromnych kompozycji. Porównanie z istniejącymi wówczas bogatymi ogrodami przy rezydencjach miejskich Maltzanów, Lambergów czy Hatzfeldów oraz podwrocławskich w Brochowie, kardynała Sitzendorfa na

Przedmieściu Oławskim lub Scultetusa na Przedmieściu Świdnickim pozwala określić ogród maślicki jako dworski, pozbawiony rozbudowanego programu treściowego. Główna oś kompozycji przebiegała na linii wschód – zachód i, w związku z lokalizacją dworu, była przesunięta bliżej swojej północnej granicy. Od wschodu oś zamykał dom mieszkalny właściciela (Das Herrn Haus), zaś od zachodu zespół budynków o zróżnicowanym przeznaczeniu. Ich funkcje są nam częściowo znane dzięki zamieszczonej przez Wenera legendzie. Dzięki spisowi wiemy, że na północ od dworu i głównej bramy prowadzącej do ogrodu, znajdował się dom mieszkalny ogrodnika (Gärtner Wohnung), a na zachodnim zamknięciu osi głównej oranżeria (Feucht od. Oranghaus).

Właśnie w zachodniej części znalazły się ozdobne partery kwiatowe o dekoracyjnych wzorach zaakcentowane dodatkowo wystawionymi roślinami donicowymi. Podział na prostokątne kwatery akcentowały szpalery drzew, prawdopodobnie strzyżonych w geometryczne bryły. Północny pas ogrodu i kwatery w pobliżu dworu przeznaczono na sad, zaś część południową i południowo-zachodnią na warzywnik. Pomimo użytkowego charakteru większej części założenia, na przecięciach ścieżek znajdowały się pełnoplastyczne rzeźby, a na zamknięciach osi komunikacyjnych, od południa i zachodu, wbudowano w ogrodzenie altany. Jeżeli uznać rysunki Wenera za wiarygodne, to w ogrodzie występował też element wodny w postaci prostego, wąskiego kanału w południowo-wschodniej części. Ze względu na występowanie na pobliskich terenach wielu akwenów wodnych, o zróżnicowanej wielkości, oraz systemu rowów melioracyjnych, istnienie takiego kanału wydaje się bardzo prawdopodobne. Potwierdzają to też zachowane do dziś elementy wodne, pochodzące już z kolejnej fazy przekształceń ogrodu w park krajobrazowy.

Spośród ważnych elementów kształtujących ogród, Werner wymienia na wszystkich swoich rysunkach szczególny okaz starej, wieloletniej lipy. Znajdowała się ona w północnej części ogrodu i sądząc po proporcjach zaznaczonych przez rysownika, musiała zdecydowanie swoimi rozmiarami odbiegać od drzew posadzonych w czasie tworzenia barokowego ogrodu. Niewykluczone, że była reliktem poprzedniej siedziby właścicieli.

Obecnie, wobec braku źródeł pisanych, niemożliwe byłoby odtworzenie programu treściowego nowożytnego ogrodu w Maślicach. Pomocne mogłyby być informacje dotyczące rodziny właścicieli dworu i ich gustów artystycznych, to jednak pozostało poza zakresem tej kwerendy.

PARK KRAJOBRAZOWY

Okolo roku 1800 nastąpiła kolejna zmiana właściciela, którym został von Tschiersky. Jak podaje Friedrich Gottlieb Endler w opisie swojej grafiki, zamieszczonej w „Breslauische Erzähler” w 1808 roku, zbudował on nowy klasycystyczny, murowany dwór w miejscu poprzedniego o konstrukcji drewnianej i wytyczył nowy park. Autor wymienia związane z parkiem: oranżerię, cieplarnię i dom ogrodnika. Najprawdopodobniej były to budynki pochodzące z poprzedniej, barokowej kompozycji, wykorzystane przez nowego właściciela. Endler jako szczególnie cenną wspomina starą lipę w pobliżu dworu, znana nam już z wcześniejszych przekazów, i aleję prowadzącą do cieplarni. Można się domyślać, że były to relikty XVIII-wiecznego założenia. Najmniej informacji przekazał nam na temat samego parku, wiemy tylko, że został wytyczony w nowym stylu, zapewne krajobrazowym i dawał spacerującym „uczucie dużych przestrzeni”.

Kolejnymi znanymi nam z literatury właścicielami majątku byli: ok. 1830 panna von Montbach, ok. 1845 wojskowy Louis Schlinke, w latach 70. Julius Werther, a od ok. 1885 roku Leopold Sachs. Ten zamożny kupiec powszechnie znany z zainteresowań sztuką mieszkał wraz z rodziną we Wrocławiu przy pl. Teatralnym 1 (Zwingerplatz 1, naprzeciw Teatru Miejskiego), a Maślice traktował prawdopodobnie jako rezydencję podmiejską, być może letnią. Majątek pozostawał w rękach Sachsów aż do ok. 1903 roku, kiedy stały się własnością Günthera i Eduarda von Woyrsch.

Z osobą Leopolda Sachsa należy wiązać zasadnicze zmiany w funkcjonowaniu i wyglądzie Maślic. Dotychczasowym właścicielom prawdopodobnie wystarczał klasycystyczny dwór i nie dokonywali większych inwestycji związanych z reprezentacyjnym charakterem posiadłości. Sachsowie postanowili zbudować nowoczesną rezydencję spełniającą ich oczekiwania. Na lokalizację nowej siedziby wybrali teren po wschodniej stronie ul. Rędzińskiej (nr. 63), na południe od pierwotnego podwórza folwarcznego. Między ulicą a korytem Ślęzy powstała nowa część parku, będąca kontynuacją zasadniczego założenia po zachodniej stronie ulicy, z budynkiem mieszkalnym. Na różnych planach jest on określany jako Mały Pałac (Klein Schloß) lub Willa (Villa Masselwitz). Od strony ulicy poprzedzał go podjazd z okrągłym gazonem, zaś z folwarkiem łączyła prostą drogą biegnącą wzdłuż skarpy nadrzecznej. Lokalizacja willi oddzielonej rzeką od znajdującego się po jej drugiej stronie lasu Pilczyckiego dawała duże możliwości widokowe, zwłaszcza dzięki architektowi, który zaprojektował wieżę w północno-wschodnim narożniku domu. Również

ostateczne ukształtowanie zasadniczej części parku po zachodniej stronie ul. Rędzińskiej należy przypisać Sachsom.

Kolejnymi właścicielami Maślic byli przedstawiciele rodziny von Woyrsch. W rękach tego rodu od 1778 roku pozostawały Pilczyce, sąsiadujące z Maślicami Małymi od południowego wschodu. Pomimo sprzedaży Maślic miastu, ok. 1929-30, ostatni prywatny właściciel majątku Siegfried von Woyrsch mieszkał jeszcze przez kilka lat w willi (funkcjonującej wówczas pod nazwą Villa von Woyrsch), choć należała ona już do gminy. Wg informacji zawartych w książkach adresowych, dopiero w 1935 roku opuścił on ostatecznie Maślice przenosząc się do pałacu w Pilczycach (obecnie ul. Dworska 8).

Zakup majątku przez miasto wiązało się z ekspansją terytorialną Wrocławia, którego granice po raz kolejny w 1928 roku przesunęły się na zachód wchłaniając Maślice Wielkie i Małe. Zmiana właściciela umożliwiła stworzenie z wewnętrznej drogi prowadzącej do majątku ul. Rędzińskiej, która przecinała w swoim północno-wschodnim odcinku dawne podwórze folwarczne.

Spośród omówionych powyżej zabudowań do dnia dzisiejszego zachowały się tylko nieliczne. Likwidacji uległ folwark, stary, klasycystyczny dwór. Również po willi zachowały się jedynie fundamenty i pozostałości detali architektonicznych. Istnieją jedynie XIX-wieczne domy mieszkalne poprzedzające willę od strony ul. Rędzińskiej. Tak więc po całym założeniu dworskim najcenniejszym istniejącym elementem jest park. By odtworzyć jego oryginalny układ z przełomu XIX i XX wieku należałoby myśleć nie tylko o części zasadniczej położonej na południowy wschód od obecnego Ośrodka Opieki Społecznej, ale spróbować połączyć go z zachowaną zielenią na tyłach dawnej willi przy Ślęży, a nawet odtworzyć aleję łączącą Maślice z Pilczycami.

KOMPOZYCJA PARKU PRZYPALACOWEGO

Analizując mapy okolic Wrocławia można stwierdzić, że obszar parku od początku XIX wieku nie ulegał zmianom i zajmował obszar zbliżony do ogrodu przedstawionego na rysunkach Wernera. Od wschodu ogranicza go ul. Rędzińska, od południa aleja kasztanowa, obecna ul. Śliwowa, od zachodu rów melioracyjny o spływie w kierunku północnym, obsadzony dębami, a od północy tereny dawnego ogrodnictwa. Park tylko narożnikiem północno-wschodnim stykała się z zabudową podwórze folwarcznego. Wg informacji zawartych w książkach adresowych obszar parku i ogrodu na początku XX wieku wynosił 8 ha, a w majątku znajdowała się też szkółka drzew i krzewów o powierzchni ok. 50 ha.

Ważnym elementem kształtującym park są dwa akweny wodne. W północno-zachodnim narożniku jest to staw w kształcie nerki, do którego wodę dostarcza biegnący obok rów melioracyjny. Pomiedzy stawem a rowem ukształtował się w ten sposób rodzaj półwyspu. Widoczny jest nadal próg spiętrzający wodę, wykorzystywany pierwotnie prawdopodobnie jako rodzaj kaskady. Drugi akwen znajduje się we wschodniej części parku i również ma kształt wydłużony. Brzegi obu stawów obsadzono dębami, a wschodni ponadto platanami.

Teren parku obiegała ścieżka okalająca, która w swoim północnym, wytyczonym po linii prostej, odcinku, prawdopodobnie jest reliktem najstarszego założenia, wspomnianego przez Endlera na początku XIX wieku. Zachodni i południowy odcinek ścieżki wytyczono już w sposób swobodny, po liniach krzywych. Centrum kompozycji wypełniała polana z pojedynczymi okazami drzew (dęby, platan, drzewa iglaste). Obecnie teren ten jest całkowicie zarośnięty samosiejkami, po usunięciu których powinien odsłonić się pierwotny obrys polany. Założenie miało więc charakter kompozycji skierowanej widokowo do wnętrza, o czym dodatkowo świadczy gęstsze zadrzewienie wokół granic parku. Możliwości perspektyw widokowych na dalsze, krajobrazowe otoczenie rezydencji dawał park przy willi, po wschodniej stronie ul. Rędzińskiej, o czym była już mowa wcześniej.

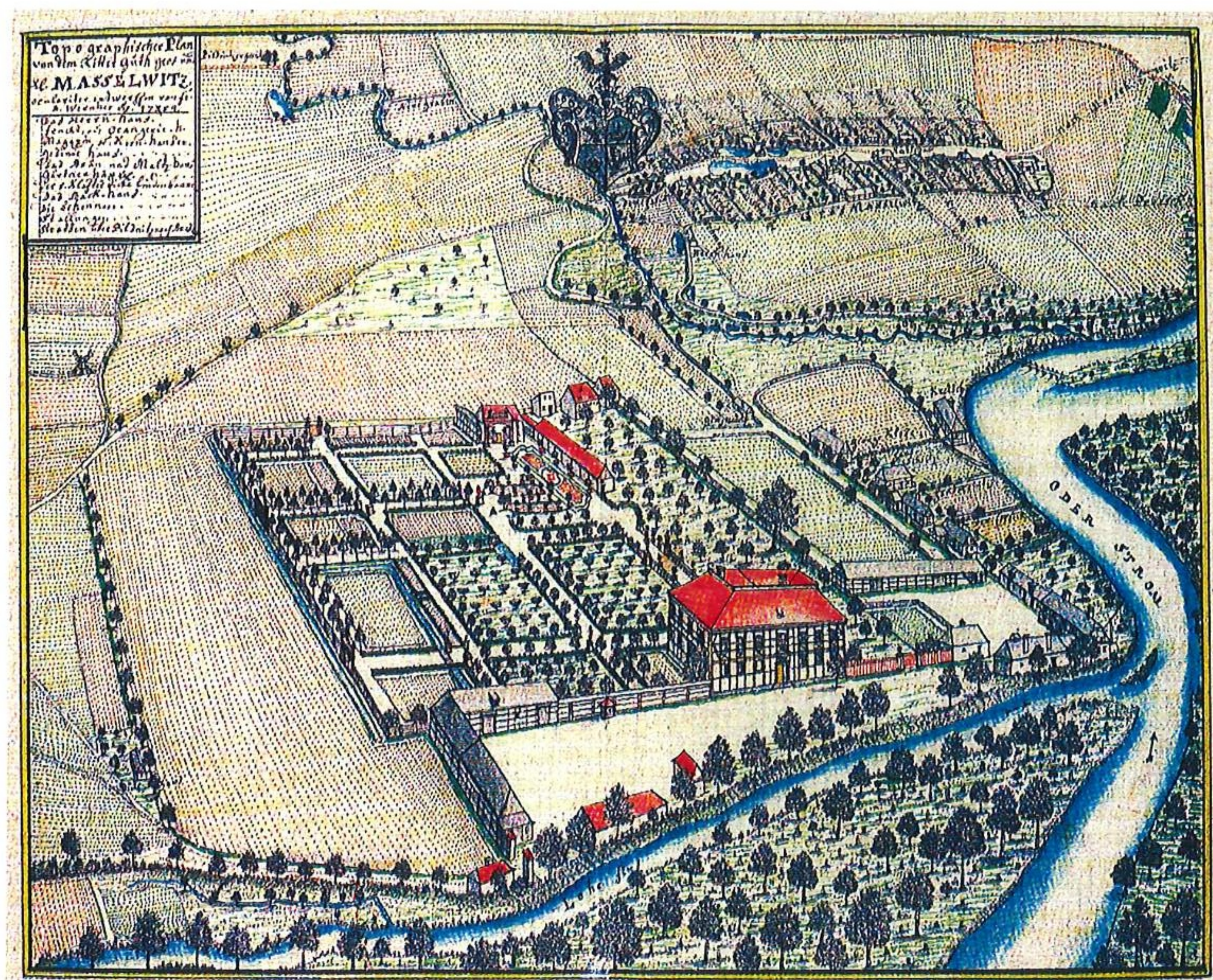
W okresie powojennym w części południowej usypano niewielkie wzniesienie i wytyczono ścieżki w formie podwójnej ślimacznicy obsadzone grabami, ciętymi na żywopłot. Park pozbawiony jest obiektów architektury i rzeźby, a mapy topograficzne nie sugerują ich istnienia.

Przy pracach nad projektem renowacji parku należałoby się zastanowić nad możliwością połączenia parku krajobrazowego z geometrycznymi parterami kwiatowymi,

których ogólny wygląd znany dzięki przekazom Wenera. Żywy kolorystycznie akcent wzorowany na kompozycjach barokowych z powodzeniem mógłby się znaleźć w swojej pierwotnej lokalizacji w sąsiedztwie prostej ścieżki biegnącej wzdłuż północnej granicy założenia. Rodzaj ogrodu kwiatowego, usytuowany w pobliżu Ośrodka Opieki Społecznej mógłby mieć nawet działanie terapeutyczne dla pensjonariuszy.

SPIS MATERIAŁÓW IKONOGRAFICZNYCH I KARTOGRAFICZNYCH

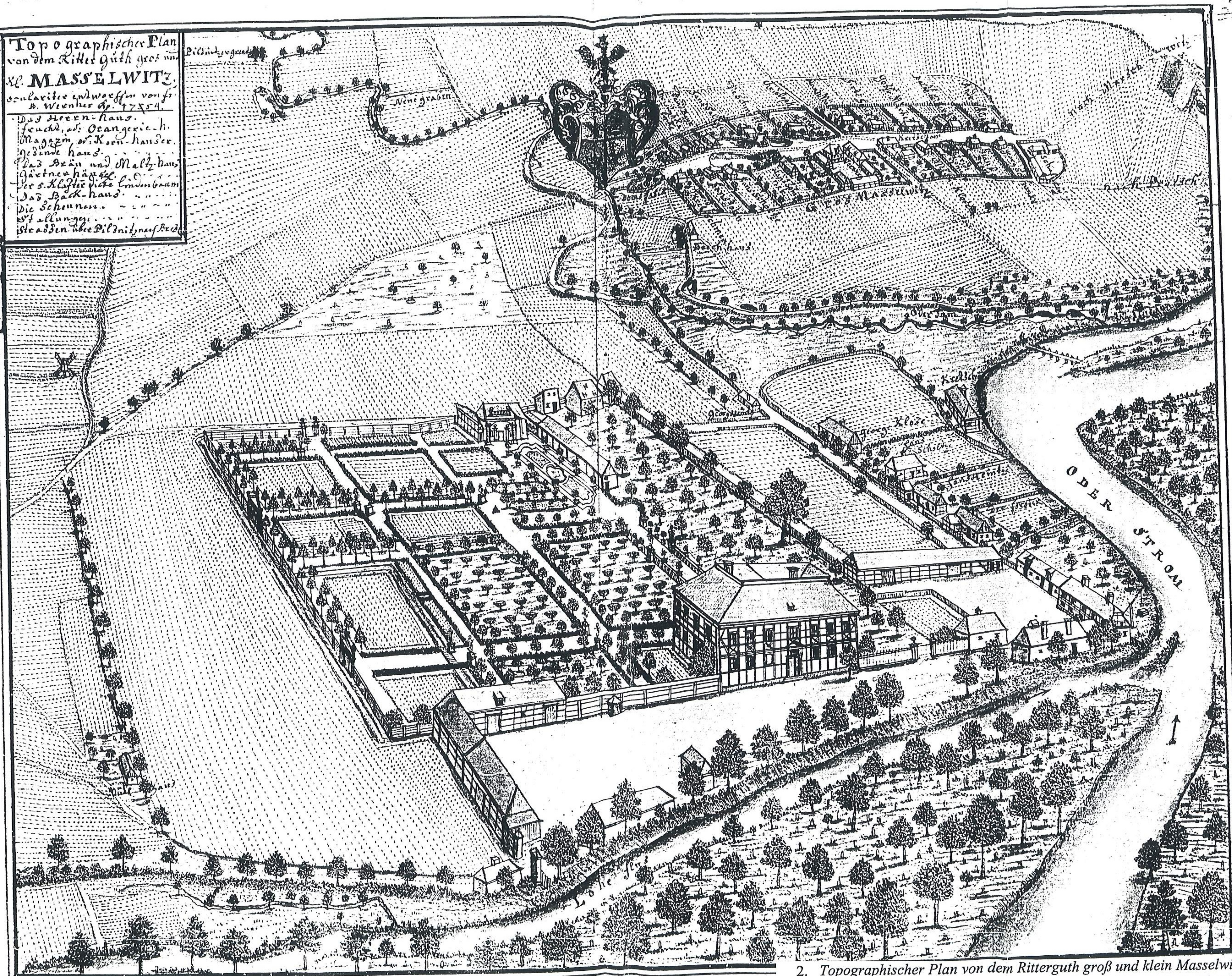
1. *Topographischer Plan von dem Ritterguth groß und klein Masselwitz*, Plan sytuacyjny dworu, folwarku i ogrodu w Maślicach Małych. Friedrich Bernhard Werner, rys. kolorowany akwafortą, ok. 1750, /w:/ *Topographia Silesiae...*, T. 1, s. 468-469;
2. *Topographischer Plan von dem Ritterguth groß und klein Masselwitz*, Plan sytuacyjny dworu, folwarku i ogrodu w Maślicach Małych. Friedrich Bernhard Werner, rys. ok. 1750, /w:/ *Topographia Silesiae...*, T. 1, s. 468-469;
3. *Masselwitz, Topographischer Plan von dem Rittergut Gros- und Klein- Masselwitz*. Plan sytuacyjny dworu, folwarku i ogrodu w Maślicach Małych. Friedrich Bernhard Werner, rys., ok. 1750, *Topographia Silesiae...*, T. 4, s. 340-341;
4. *Zusammenflus der Lohe in die Oder und Kl. Masselwitz*. Plan sytuacyjny dworu, folwarku i ogrodu w Maślicach Małych. Friedrich Bernhard Werner, rys., ok. 1750, *Topographia Silesiae...*, T. 4, s. 344-345;
5. *Masselwitz*. Maślice Małe, klasycystyczny dwór, zabudowania folwarczne i park po lewej. Friedrich Gotlieb Endler, miedzioryt, akwaforta, wg rys. Ahlborn, „Breslauerische Erzähler” 1808, Nr 49.
6. *Gut Klein Masselwitz*. Fragment bocznej elewacji klasycystycznego dworu i podwórze folwarczne. Reprod. fotografii, „Schlesische Heimat” 1937, Nr 4, s. 208.
7. *General Oder-Strom-Karte*. Fragment mapy terenów nadodrzańskich z Maślicami Małymi i Wielkimi. 1:25 000; AP we Wrocławiu, b.syg.
8. Fragment mapy terenów nadodrzańskich z Maślicami Małymi. B.s.; AP we Wrocławiu, b.syg.
9. *Situations Plan Oder-Stromes*. Fragment mapy terenów nadodrzańskich z dworem w Maślicach Małych. 1:25 000, 1862; AP we Wrocławiu, Odra I 832.
10. *Situationsplan einer Drahtzaunanlage für den Königlichen Kammerherrn von Woyrsch (...) f_r das Rittergut Klein Masselwitz bei Breslau*. Projekt ogrodzenia. 1:500, 1913; ABMW syg. T. 3618.
11. Projekt ogrodzenia wzdłuż ul. Rędzińskiej. Plan sytuacyjny podjazdu przed Villą Masselwitz. 1:100; po 1920; ABMW syg. T. 3618.
12. Fragment mapy sekcyjnej, sekcja 400/I. 1:5000, 1925; ABMW, b.syg.
13. *Deutsch Lissa – Meßtischblatt, 2827*. Fragment mapy topograficznej. 1:25 000; 1926 (1932?); ABMW, b.syg.
14. *Deutsch Lissa – Meßtischblatt, 2827*. Fragment mapy topograficznej. 1:25 000; 1926 (1932?); ABMW, b.syg.
15. *Schloß Klein Masselwitz*. Plan sytuacyjny i projekty modernizacji pałacu w Maślicach Małych. 1:1000, 1932; ABMW syg. T. 3618.
16. *Katholische Kirche Breslau – Masselwitz*. Projekty kościoła p.w. św. Agnieszki w południowej części Maślic. Plan sytuacyjny kościoła ze szpalerem i aleją drzew. 1:1000; 1938, ABMW b.syg.
17. Fragment mapy sekcyjnej, sekcja 400/2. 1:2000, 1943; ABMW, b.syg.

1. *Topographischer Plan von dem Ritterguth groß und klein Masselwitz*, Plan sytuacyjny dworu, folwarku i ogrodu w Maślicach Małych. Friedrich Bernhard Werner, rys. kolorowany akwafortą, ok. 1750, /w:/ *Topographia Silesiae...*, T. 1, s. 468-469

Topographischer Plan
von dem Ritterguth groß und
klein MASSELWITZ.

entworfen von
F. B. Werner d. J. 1754.
Das Herren-Haus.
Fenchel- od. Orangereie. h.
Magazin od. Korn-haus.
Gedinde Haus.
Das Bräu und Maltz-haus.
Gärtner-haus.
Der s. Klost. d. h. Linnenbaum.
Das Back-haus.
Die Scheunen.
Stallungen.
Strassen über Pilznitz auf Bräu.

2. Topographischer Plan von dem Ritterguth groß und klein Masselwitz, Plan sytuacyjny dworu, folwarku i ogrodu w Maślicach Małych. Friedrich Bernhard Werner, rys. ok. 1750, [w:] Topographia Silesiae..., T. 1, s. 468-469;

- 1 Das Herrnhauſe.
- 2 Kuchent oder Orange hauſe.
- 3 Magazinhäuſer.
- 4 Geſin d. hauſe.
- 5 Maltz und Bräuhauſe.
- 6 Gärtner häuſel.
- 7 Der S. Kafter dieke Eiden
- 8 Das Buchhauſe. (Bäum)
- 9 Die Scheunen
- 10 Stellungen
- 11 Des Mühl hauſe.

Picornis longirostris

Dr. S. A. M. M. M.

Reine. Fischer.

Massachusetts

27-00000

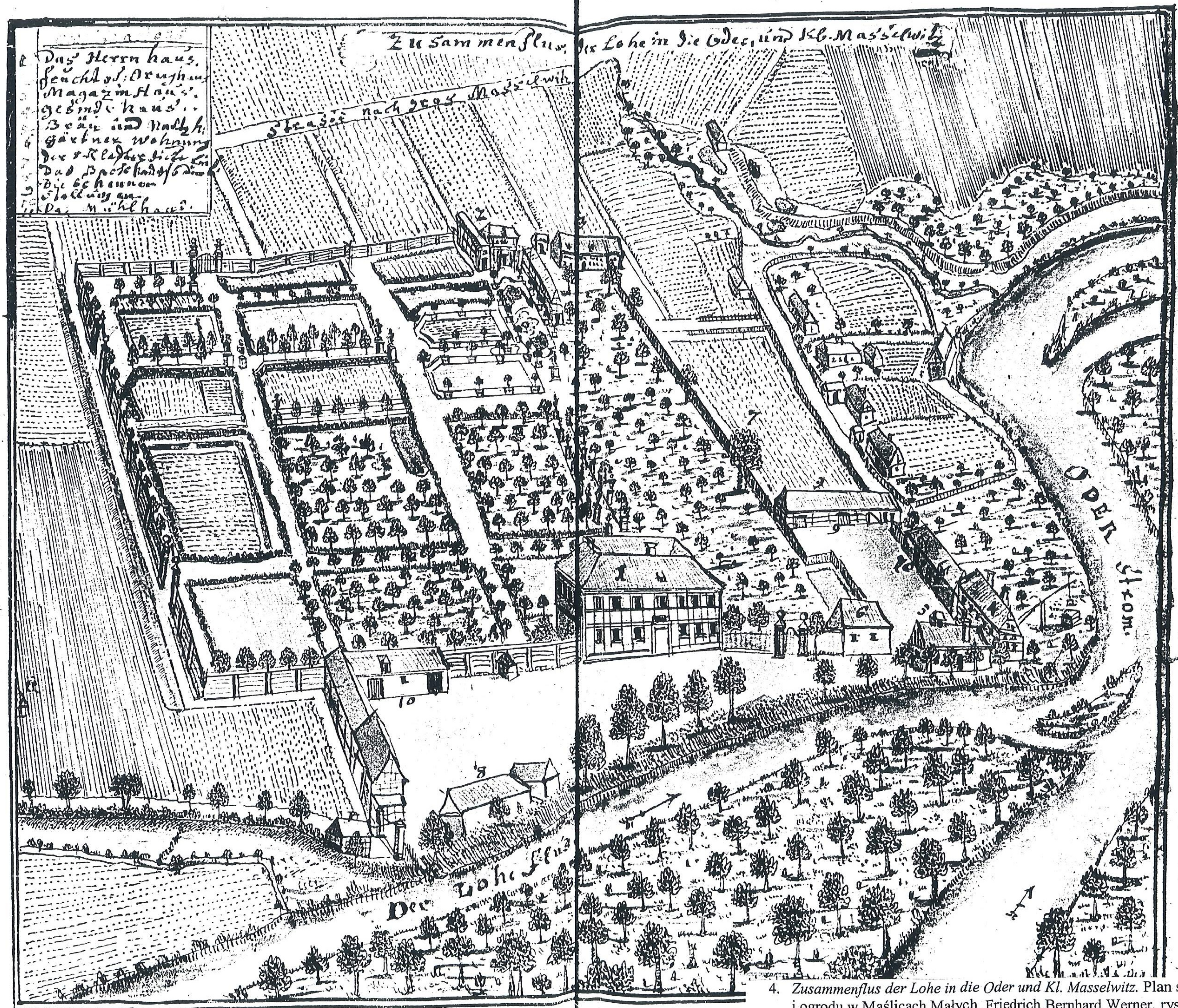
gründlich

Lohe August

0 1 2

Topographischer
Plan von dem Rittergute
groß und klein
MASS ELWIT
Beeß Fürstenthum
und
L. C. S. S. S. S. =
Sz. hochw. d. geb. n.
Herrn, Herrn Friedrich
Wilhelm von Ohl, im
Adlercron, auf groß
und klein Masschwitz
Deputierten des Beeß
Kreisps
Geulartier aufgenommen

3. *Masselwitz, Topographischer Plan von dem Rittergut Gros- und Klein- Masselwitz. Plan sytuacyjny dworu, folwarku i ogrodu w Maślicach Małych. Friedrich Bernhard Werner, rys., ok. 1750, Topographia Silesiae...*, T. 4, s. 340-341;

4. Zusammenfluß der Lohe in die Oder und Kl. Masselwitz. Plan sytuacyjny dworu, folwarku i ogrodu w Maślicach Małych. Friedrich Bernhard Werner, rys., ok. 1750, *Topographia Silesiae...*, T. 4, s. 344-345;

Masselwitz

5. *Masselwitz*. Maślice Małe, klasycystyczny dwór, zabudowania folwarczne i park po lewej. Friedrich Gotlieb Endler, miedzioryt, akwaforta, wg rys. Ahlborn, „Breslauische Erzähler” 1808, Nr 49.

6. *Gut Klein Masselwitz*. Fragment bocznej elewacji klasycystycznego dworu i podwórze folwarczne. Reprod. fotografii, „Schlesische Heimat” 1937, Nr 4, s. 208.

Situations - Plan

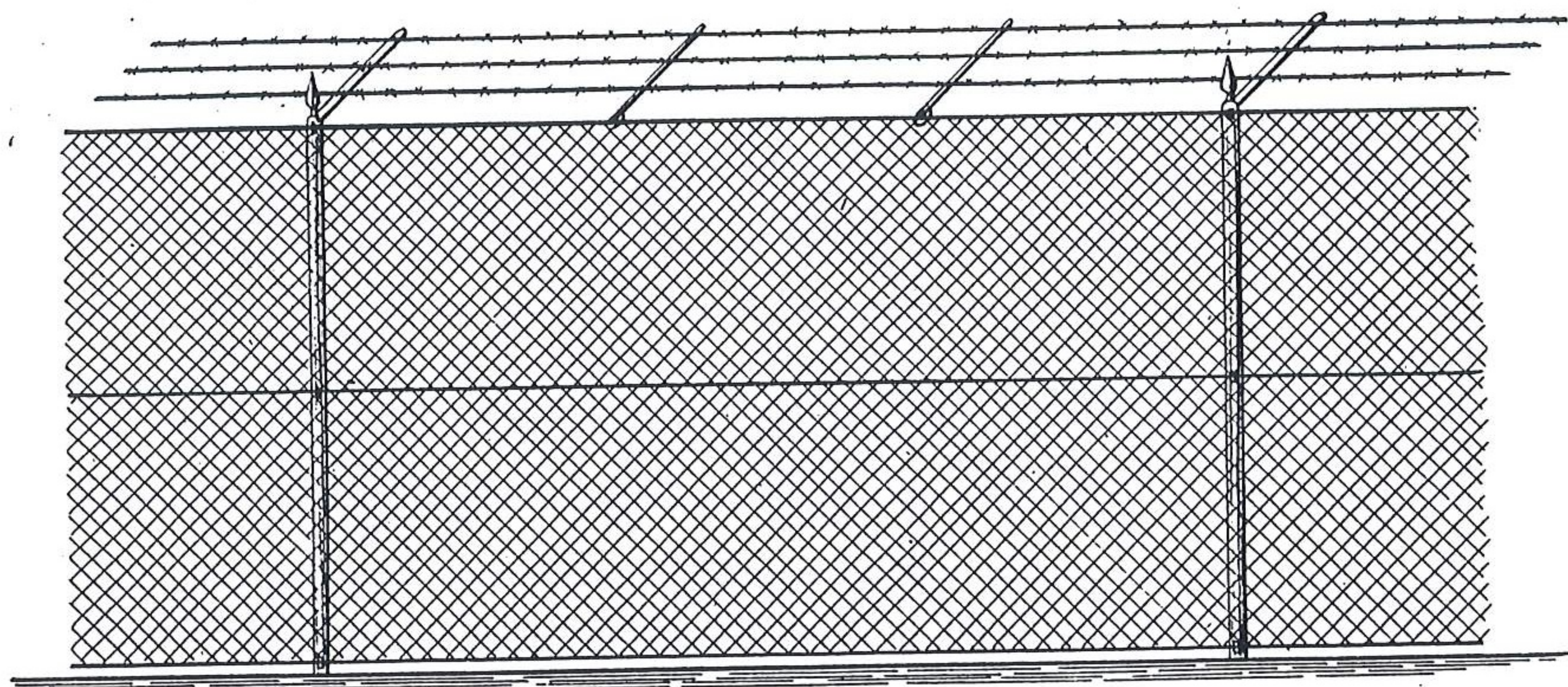
des

9. Situations Plan Oder-Stromes. Fragment mapy terenów nadodrzańskich z dworem w Maślicach Małych. 1:25 000, 1862; AP we Wrocławiu, Odra I 832.

SITUATIONSPLAN EINER DRAHTZAUNANLAGE FÜR DEN KÖNIGLICHEN KAMMERHERRN
VON WOYRSCH AUF SCHLOSS SCHWANOWITZ KR. BRIEG FÜR DAS RITTERGUT
KLEIN MASSELWITZ.

SCHAUBILD.

BEI BRESLAU.

GRUNDRISS M. 1:500.

GRUNDSTÜCK DES KAMMERHERRN v. WOYRSCH.

87,50 m

GRUNDSTÜCK DES HERRN GASTHAUSBESITZER
PACHE.

45,00 m

GRUNDSTÜCK DES HERRN
v. WOYRSCH.

VORH: ZAUN.

62,00 m

GRUNDSTÜCK DES HERRN v. WOYRSCH.

Schwannowitz 27. Mai 1913

Bauherr

verantwortlich für richtige Bestimmung der Grenzlinien.

Ausführende Firma der Draht- u. Eisenkonstruktionen

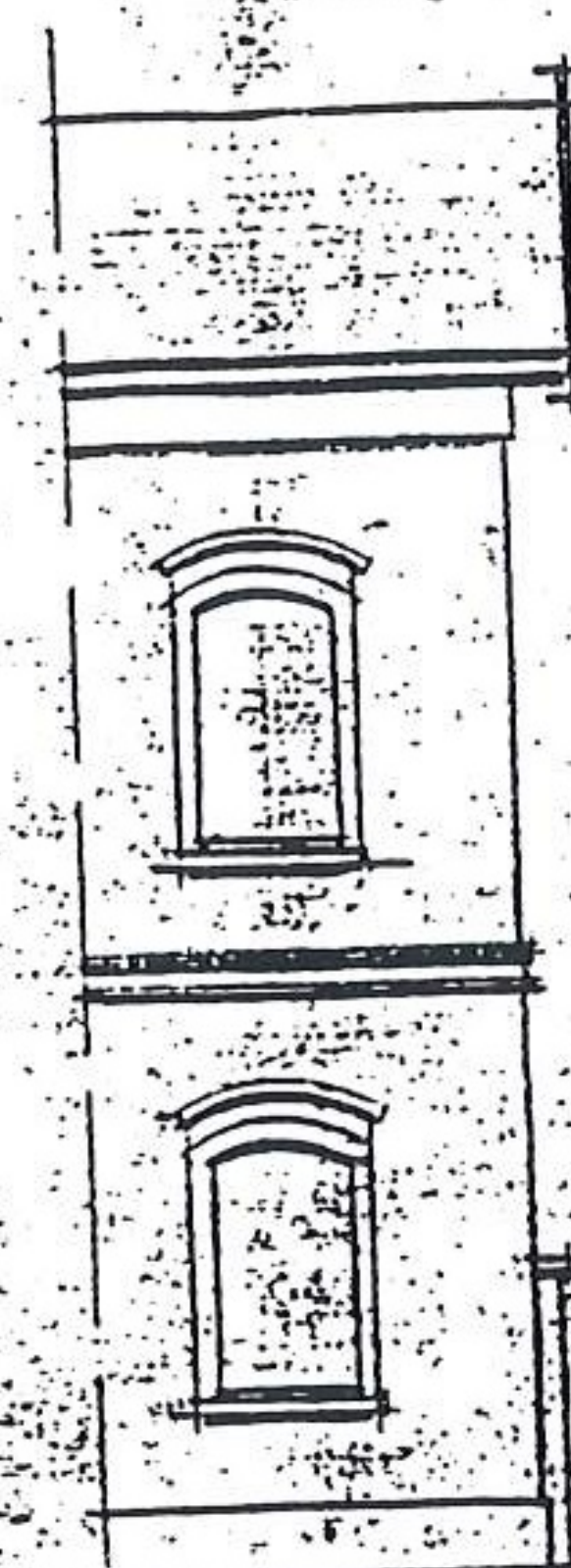
Herrn C. Schönfelder & Comp.

Woyrsch

Müller

von Woyreck Dom. H. Masselwitz

Lawn vor dem Schloß.
Mst. 1:100.

Thor in Holz

starker Drahtzaun
dahinter Liguster oder Weibdorn etc.

Sämtl. Maße sind Fußmaße!

Grundriß

Mst. 1:100.

Park

Dominal-
hof.

Freigelegte
Wohnhaus

Garten

Ansicht

Einfahrt zum Dom.

Feld

alte Wandhecke!

Pergola

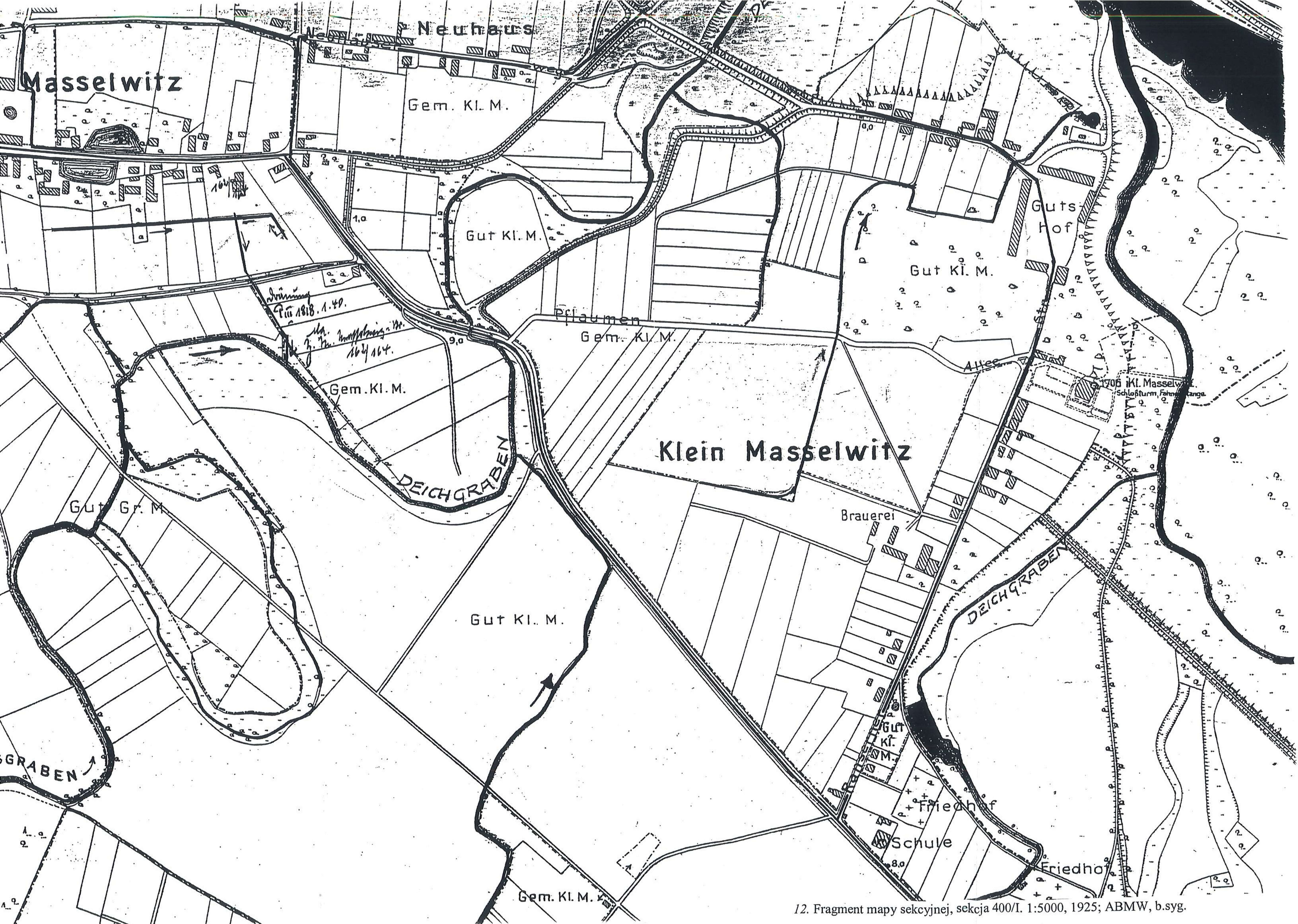
starker Drahtzaun
dahinter Liguster oder Weibdorn etc.

Altes Gemächshaus
(wird abgebrochen!)

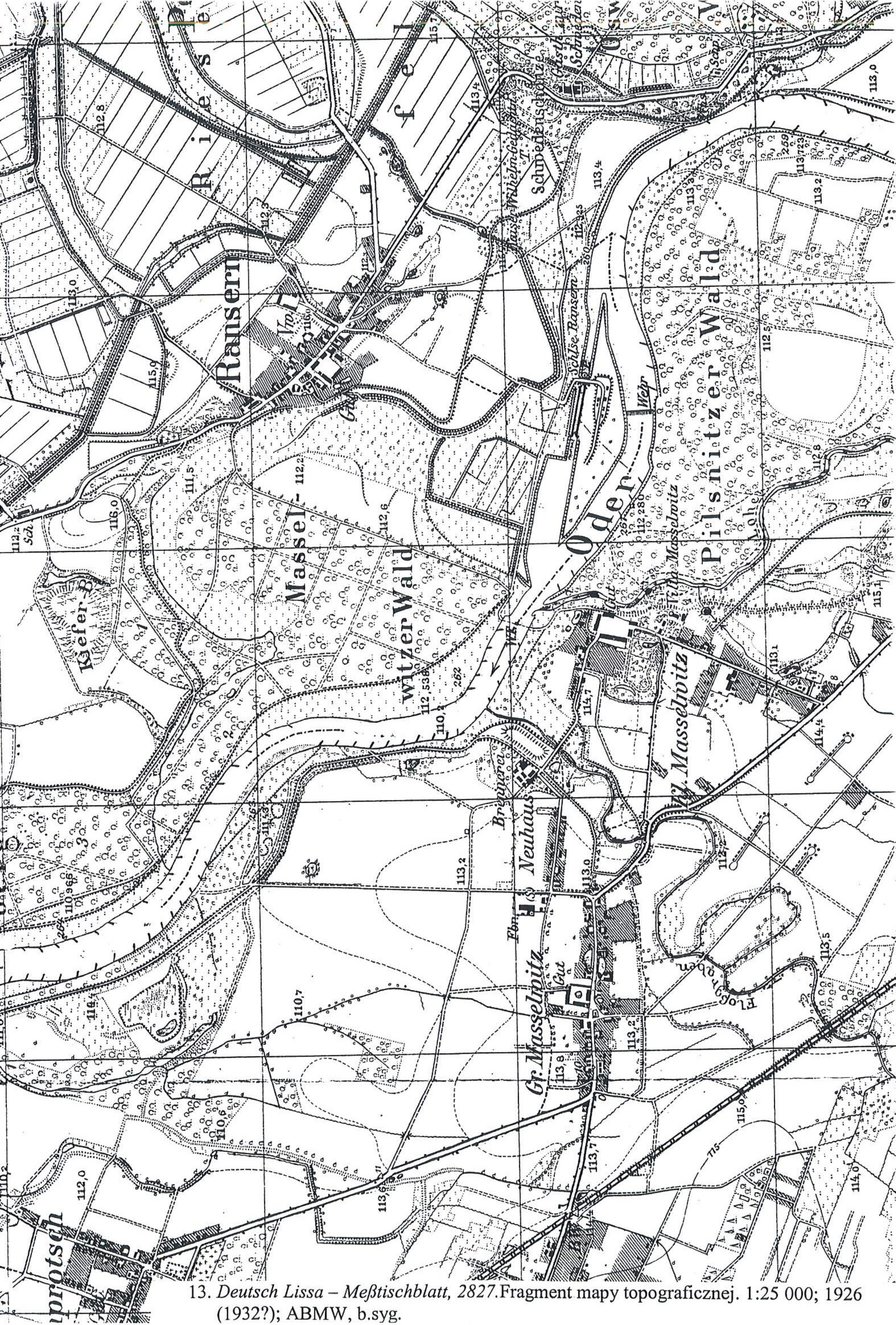
Lageplan
Mst. 1:500

Berraport
Jm
Nr. 1

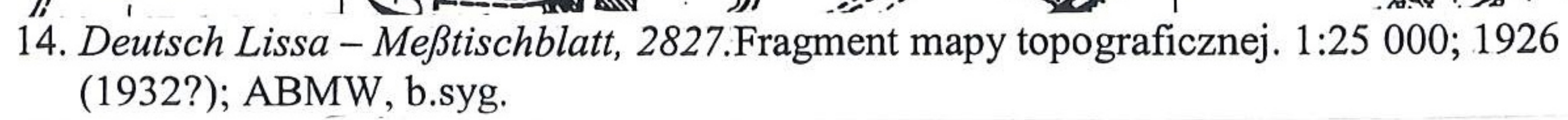

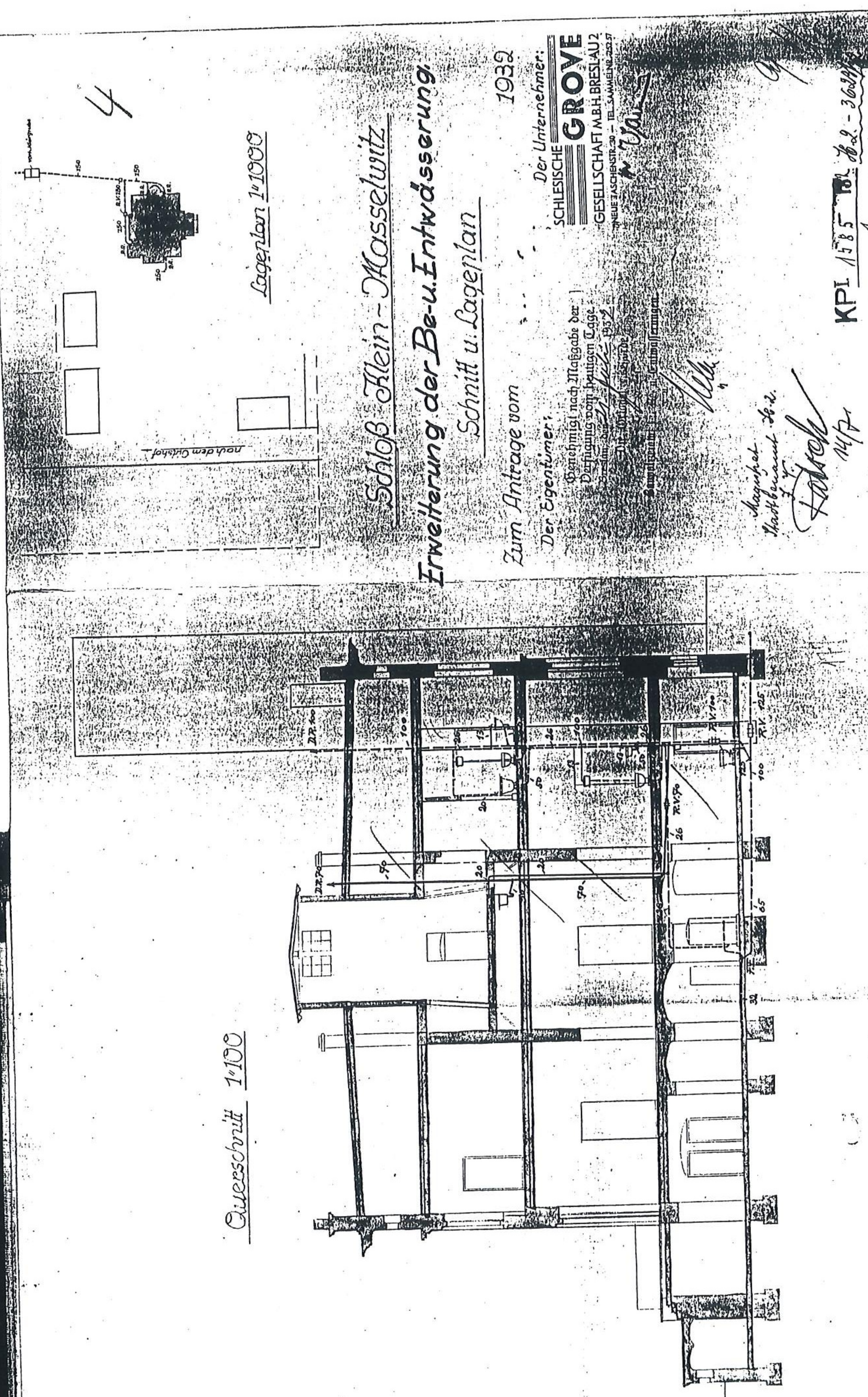

12. Fragment mapy sekcijnej, sekcja 400/I. 1:5000, 1925; ABMW, b.syg.

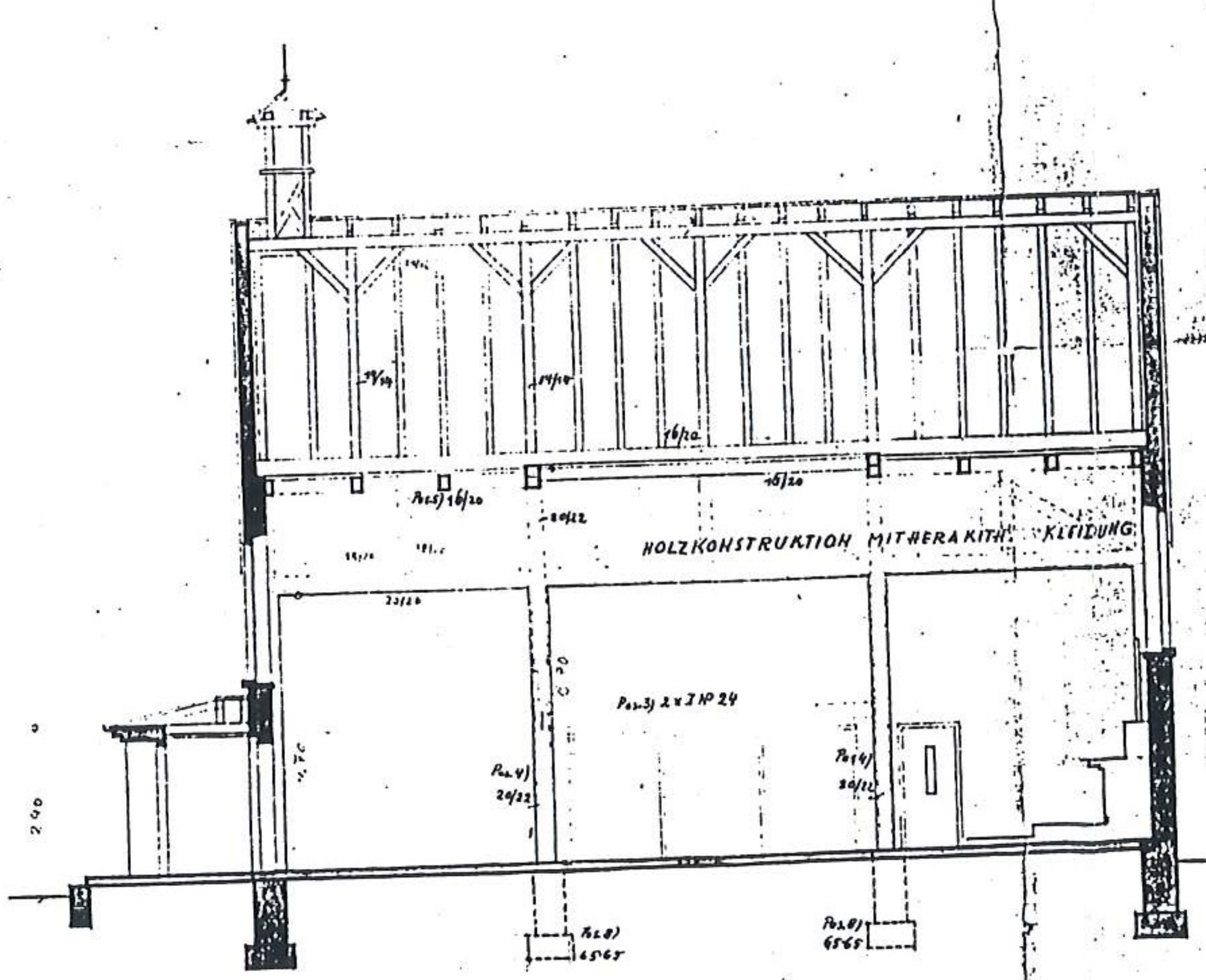
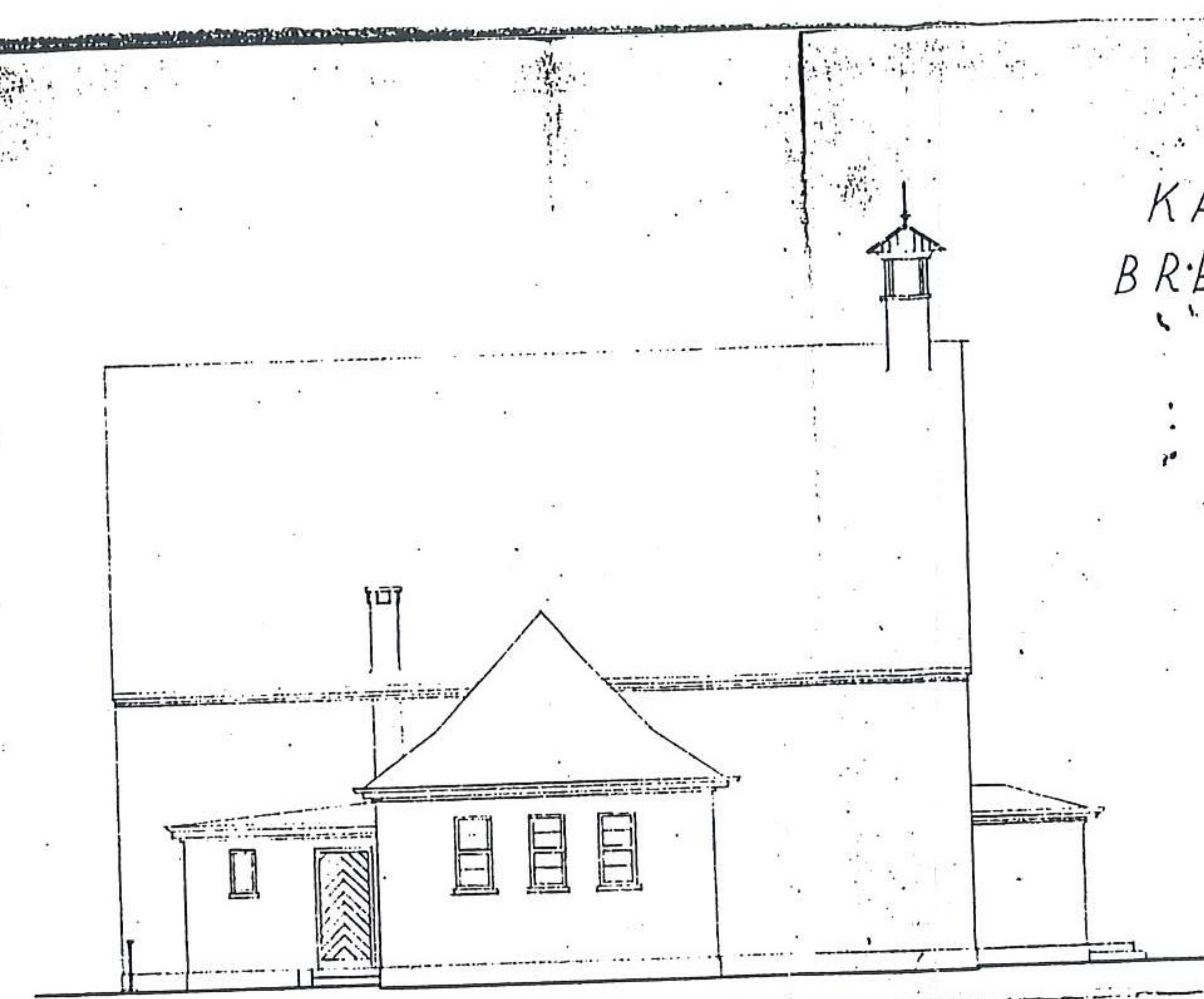
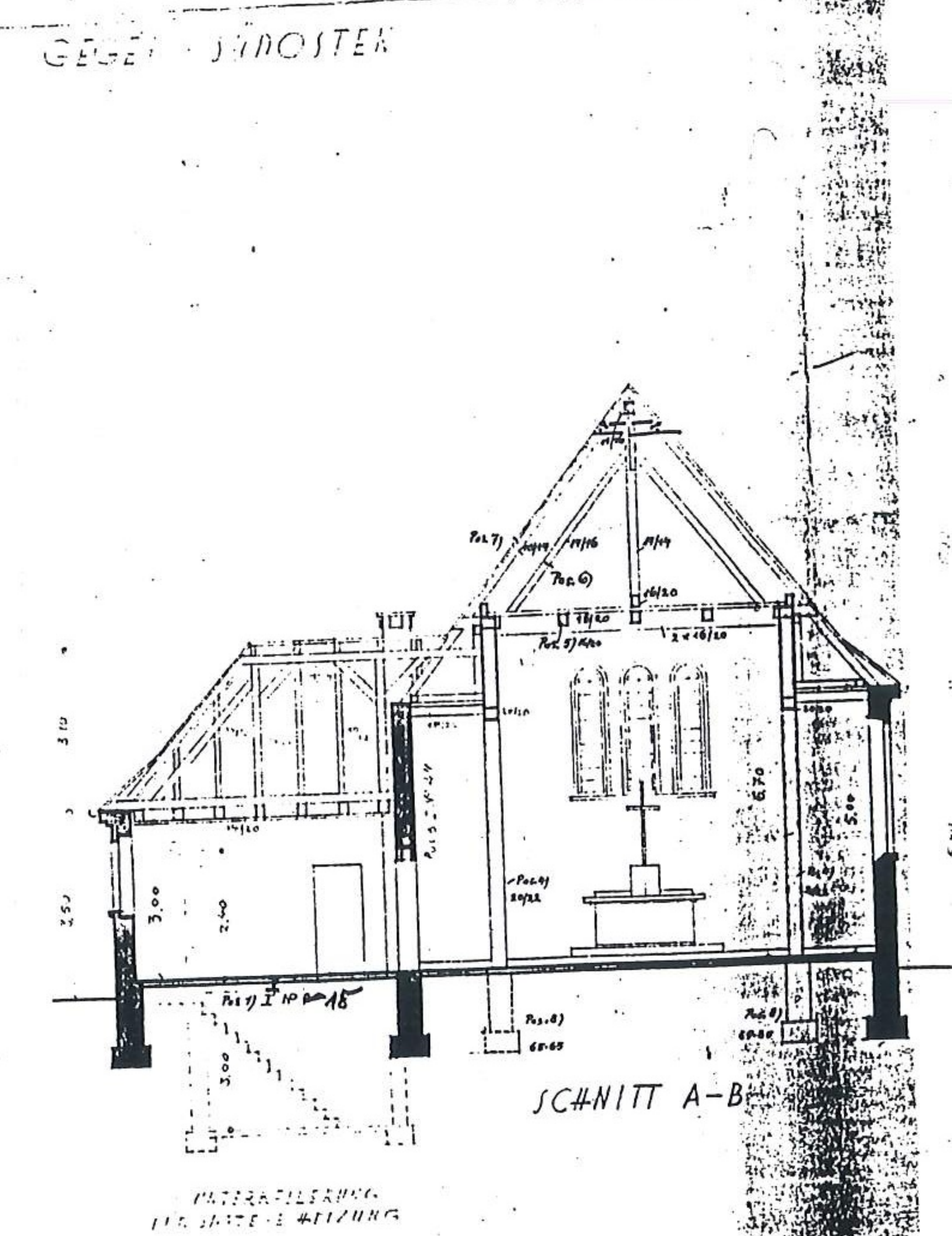
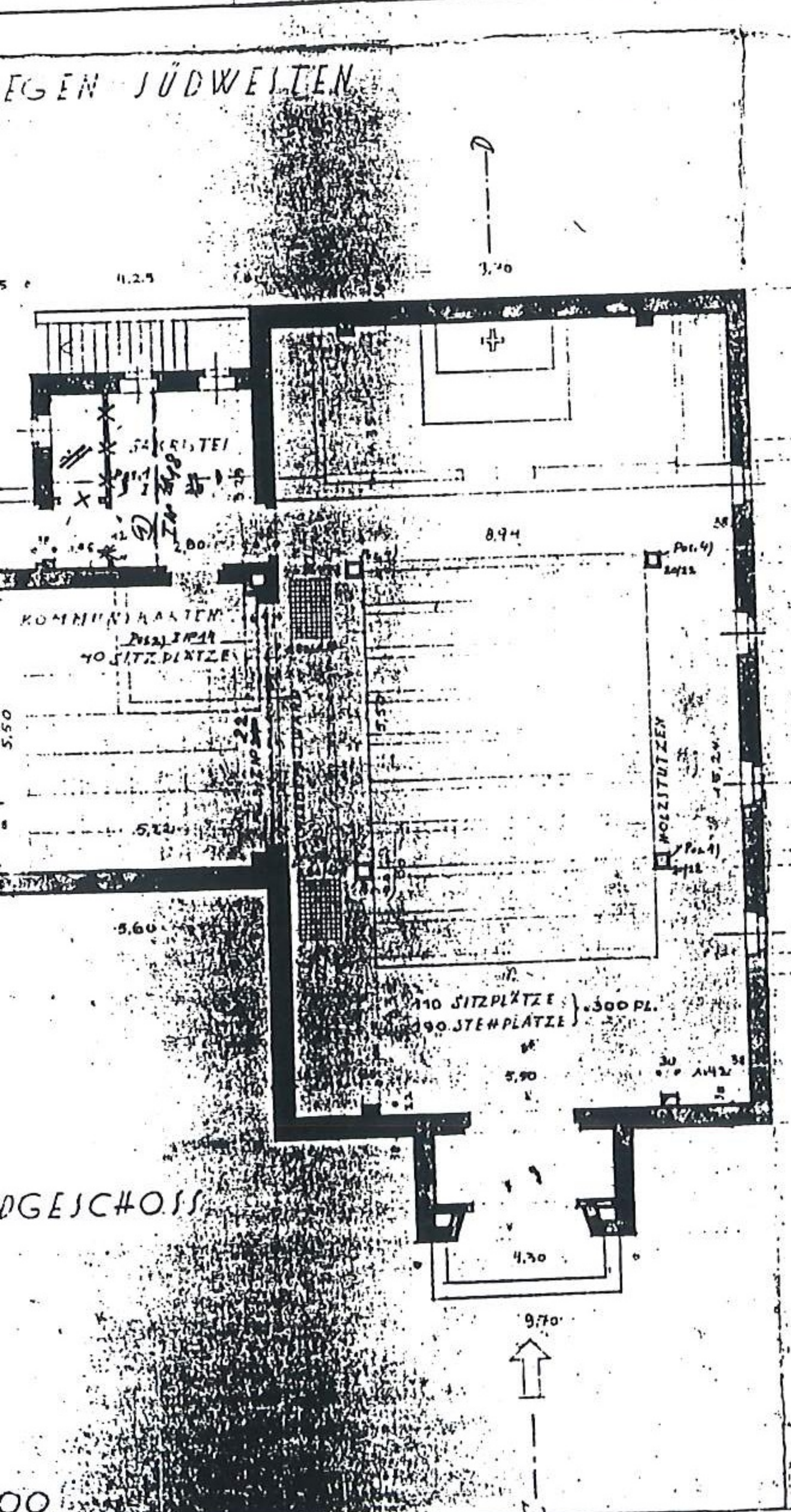
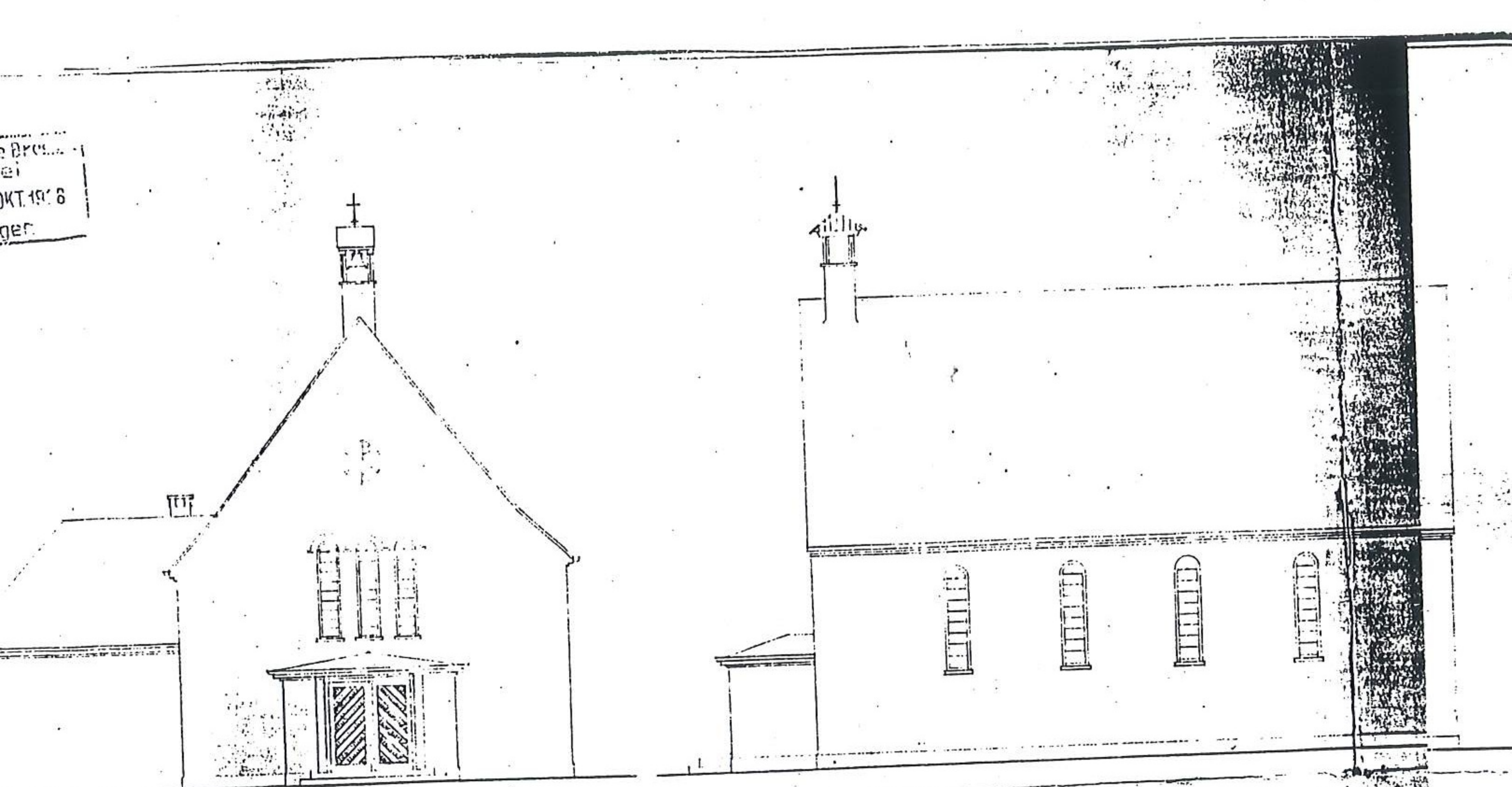

13. Deutsch Lissa – Meßtischblatt, 2827. Fragment mapy topograficznej. 1:25 000; 1926 (1932?); ABMW, b.syg.

15. Schloss Klein Masselwitz. Plan sytuacyjny i projekty modernizacji pałacu w Maślicach Małych. 1:1000, 1932; ABMW syg. T. 3618.

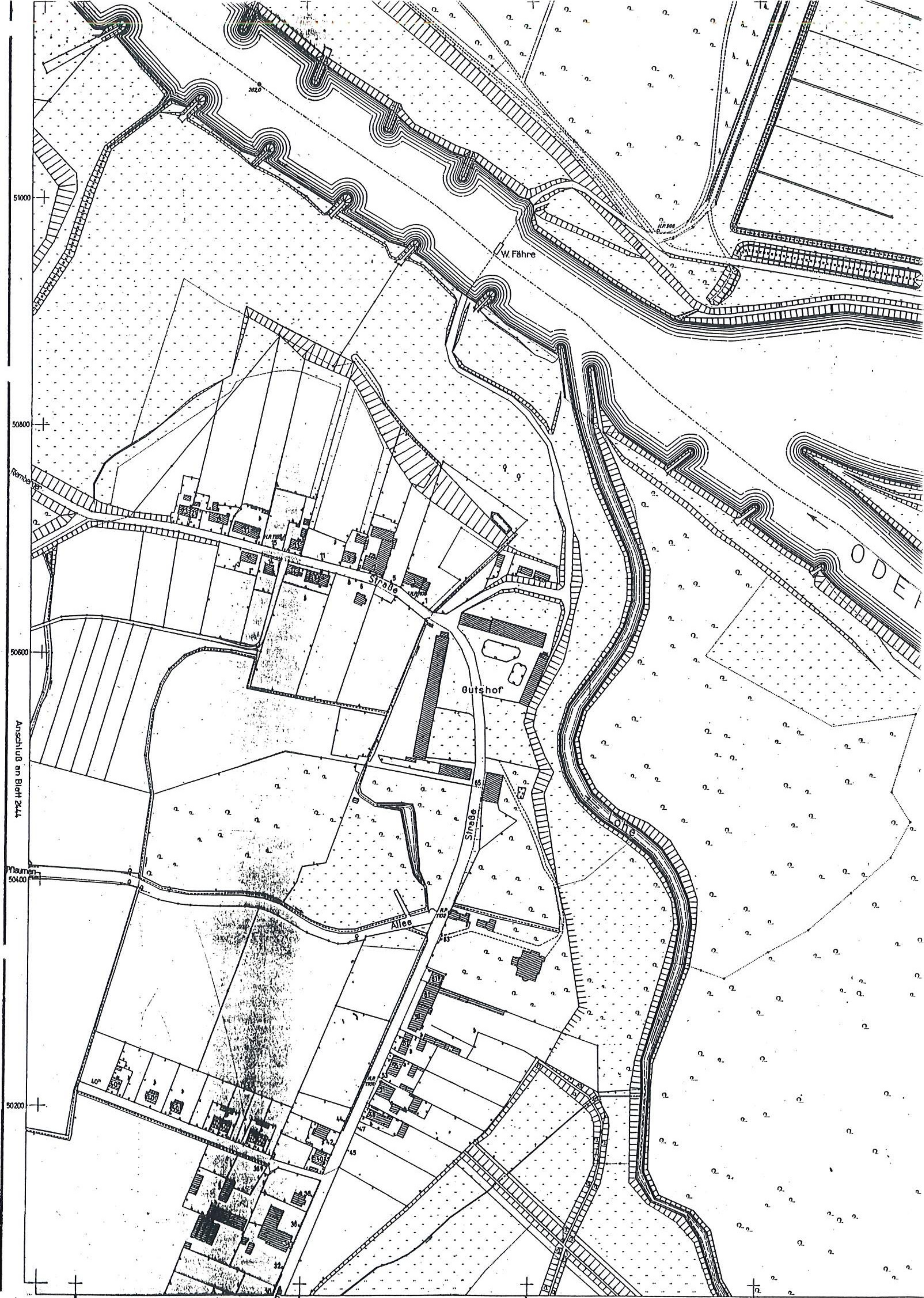
KATHOLISCHE KIRCHE
BRESLAU-MASSELWITZ
TEILBAU
1938 DURCHFÜHREN

LAGEPLAN 1:1000

DIE BAUHERRSCHAFT
3.A. *St. Hedwig*
DER ARCHITEKT
ARCHITEKT BDA =
DIPL.-ING. ALFRED TRUM
REGIERUNGSBAUMEISTER BRE
AUTOLIED DER REICHSKAMMER DER BILDENDEN KÜNSTE
Nr. 4149.38
P. 889 1938

16. Katholische Kirche Breslau – Masselwitz. Projekty kościoła p.w. św. Agnieszki w południowej części Maślic. Plan sytuacyjny kościoła ze szpalerem i aleją drzew. 1:1000:

17. Fragment mapy sekcijnej, sekcja 400/2. 1:2000, 1943; ABMW, b.syg.